

■ Ἡ πορεία μας πρὸς τὸ Σπήλαιον τῆς Βηθλεὲμ συνεχίζεται...

«**Διατί Ἀπέστειλας τὸν Υἱόν Σου, Πάτερ Θεέ;...»
Διατί Εὐδόκησας νὰ ἔλθῃ
ὁ Ἄγγελος / Μηνυτὴς τῆς Μεγάλῃς
καὶ Προαιωνίου καὶ Ἀρρήτου Βουλῆς Σου;...**

*«Θεὸς ὢν Εἰρήνης, Πατὴρ Οἰκτιρμῶν,
τῆς Μεγάλῃς Βουλῆς Σου τὸν Ἄγγελον,
εἰρήνην παρεχόμενον, ἀπέστειλας ἡμῖν·
ὄθεν θεογνωσίας, πρὸς Φῶς ὀδηγηθέντες,
ἐκ νυκτὸς ὀρθρίζοντες,
δοξολογοῦμέν Σε, Φιλάνθρωπε.»*

Ἦ Φιλεῦσπλαγχνε Πατέρα, Ἐσύ, ὁ Ὅποιος εἶσαι ὁ Θεὸς καὶ ἡ Πηγὴ τῆς **Εἰρήνης**, ἀπέστειλας σὲ μᾶς τὸν Μονογενῆ Υἱόν Σου, ὡς **Ἀγγελιαφόρο/Μηνυτὴν** τῆς προαιωνίου **Μεγάλῃς Ἀποφάσεώς** Σου, δηλαδή νὰ Σαρκοθῇ Αὐτός, γιὰ νὰ μᾶς προσφέρῃ τὴν **Εἰρήνην** καὶ τὴν **Συμφιλίωσι** μὲ **Σένα**. **Γιὰ** τὸν λόγο αὐτόν, Σε **δοξολογοῦμε**, **Φιλάνθρωπε Πατέρα**, ἐμεῖς ποὺ ὀδηγηθήκαμε στὸ **Φῶς** τῆς γνώσεως τοῦ Θεοῦ καὶ τώρα, ἀπὸ τὴν νύκτα τῆς ἀσεβείας, εὐρισκόμεθα στὴν ἀγῆ τῆς **Εὐσεβείας**.

**Ὁσίου Νικοδήμου Ἀγιορείτου,
Ἐρμηνεία εἰς τὸν Εἰρμὸν τῆς ᾠδῆς Ε'
τοῦ Πεζοῦ Κανόνος τῆς τοῦ Χριστοῦ Γεννήσεως,
Ποιήματος τοῦ Ἁγίου Κοσμᾶ τοῦ Μελοδου**

Ἐκ πολλῶν ῥητῶν τῶν [Ἁγίων] Γραφῶν συγκροτεῖ τὸν παρόντα Εἰρμὸν [τῆς ᾠδῆς Ε'] ὁ ἱεράρχης Κοσμᾶς·

• τὸ μὲν γὰρ «Θεὸς Εἰρήνης» ἐδανείσθη ἀπὸ τὴν πρὸς Φιλιππησίους Ἐπιστολήν, τὴν λέγουσαν: «Καὶ ὁ Θεὸς τῆς εἰρήνης ἔσται μεθ' ὑμῶν» (Φιλίπ. δ' 9), ὁμοίως καὶ ἀπὸ τὸ ις' κεφ. στίχ. 20 τῆς πρὸς Ῥωμαίους, καὶ ἀπὸ τὸ ιγ' κεφ. στίχ. 20 τῆς πρὸς Ἑβραίους· • τὸ δὲ «Πατὴρ τῶν Οἰκτιρωμῶν» ἐδανείσθη ἀπὸ τὴν πρὸς Κορινθίους δευτέραν κεφ. α' στίχ. 3· • τὸ δὲ «Τῆς Μεγάλης Βουλῆς Σου τὸν Ἄγγελον» ἐδανείσθη ἀπὸ τὸν Ἡσαΐαν,

λέγοντα περὶ τοῦ Χριστοῦ: «Καὶ καλεῖται τὸ ὄνομα αὐτοῦ Μεγάλης Βουλῆς Ἄγγελος» (Ἡσ. θ' 6)· • τὸ δὲ «Εἰρήνην παρεχόμενον» ἐρανίσθη ἀπὸ τὸν [Εὐαγγελιστὴν] Ἰωάννην, λέγοντα: «Εἰρήνην ἀφήμι ὑμῖν, εἰρήνην τὴν Ἐμὴν δίδωμι ὑμῖν» (Ἰωάν. ιδ' 27), καὶ ἀπὸ τὸν [Ἀπόστολον] Παῦλον, εἰπόντα «Χριστὸς ἐστὶν ἡ Εἰρήνη ἡμῶν, ὁ ποιήσας τὰ ἀμφοτέρωθεν ἔν, ὁ καὶ τὸ μεσότοιχον τοῦ φραγμοῦ λύσας» (Ἐφ. β' 14)· • τὸ δὲ «Φῶς τῆς θεογνωσίας» ἐπάρθη ἀπὸ τὸν Ἀδδουκὸν, ὅπου λέγει: «Καὶ φέγγος αὐτοῦ ὡς φῶς ἔσται» (Ἀδ. γ' 4)· • τὸ δὲ «Ἐκ νυκτὸς ὀρθρίζοντες» ἐλήφθη ἀπὸ τὸν Ἡσαΐαν, λέγοντα: «Ἐκ νυκτὸς ὀρθρίζει τὸ πνεῦμά μου πρὸς σὲ ὁ Θεός» (Ἡσ. κς' 9).

* * *

Ἀπὸ τόσας λοιπὸν ῥήσεις συγκροτήσας τὸ Τροπάριον τοῦτο ὁ Μελωδός, εἶτα ἐπιστρέφων πρὸς τὸν Θεὸν καὶ Πατέρα, λέγει πρὸς αὐτόν:

• «ὦ Φιλανθρωπότατε Δέσποτα, Σὺ Θεὸς ὢν τῆς Εἰρήνης, καὶ Πατὴρ τῶν Οἰκτιρωμῶν, ἀπέστειλας εἰς ἡμᾶς τὸν Μονογενῆ Σου Υἱόν, τὸν Ἄγγελον (Μηνυτὴν) γενόμενον τῆς Μεγάλης καὶ Προαιωνίου καὶ Ἀρρήτου Βουλῆς Σου, τῆς περὶ τῆς Ἐνσάρκου οὔσης Οἰκονομίας αὐτοῦ».

Ἐφη δὲ ὁ Θεοφόρος Μάξιμος:

• «**Μεγάλῃ Βουλῇ** τοῦ Θεοῦ καὶ Πατρὸς ἐστὶ, τὸ σεσιγημένον καὶ ἄγνωστον τῆς **Οἰκονομίας Μυστηρίον**· ὅπερ πληρώσας διὰ τῆς Σαρκώσεως ὁ Μονογενῆς Υἱὸς ἀπεκάλυψεν, Ἄγγελος γενόμενος τῆς Μεγάλῃς τοῦ Θεοῦ καὶ Πατρὸς προαιωνίου Βουλῆς. **Γ**ίνεται δὲ τῆς Μεγάλῃς τοῦ Θεοῦ Βουλῆς Ἄγγελος ὁ γνούς τοῦ Μυστηρίου τὸν λόγον· καὶ τοσοῦτον ἔργω τε καὶ λόγῳ

διὰ πάντων ἀκαταλήπτως ὑψούμενος, μέχρις ἂν φθάσῃ τὸν πρὸς αὐτὸν τοσοῦτον κατελθόντα» (Κεφ. κγ' τῆς Β' Ἑκατοντ. τῶν Θεολογικῶν).

• **Τὸ δὲ «Ἀπέστειλας»** (εὐδόκησας νὰ ἔλθῃ εἰς ἡμᾶς ὁ Υἱὸς Σου) εἶπεν ὁ Μελωδός, διότι ἡ **Ἀποστολή** τοῦ Υἱοῦ τὴν **Εὐδοκίαν** δηλοῦν τοῦ Πατρὸς, καθὼς ἐνόησεν ὁ μέγας Γρηγόριος ὁ Θεολόγος (Λόγ. εἰς τὴν Χριστοῦ Γέννησιν).

• **Τὸ δὲ «Εὐδοκία»** πάλιν θέλει νὰ εἰπῇ τὸ **Προηγούμενον Θέλημα τοῦ Θεοῦ**, κατὰ τὸν Δαμασκηνὸν Ἰωάννην καὶ τὸν Θεσσαλονίκης Γρηγόριον· **οὐ γὰρ Ἐπόμενον, ἀλλὰ Προηγούμενον Θέλημα Θεοῦ ἦτον ἡ Ἔνσαρκος Οἰκονομία τοῦ Θεοῦ Λόγου.**

* * *

Διὰ τί δὲ Ἀπέστειλας τὸν Υἱόν Σου, Πάτερ Θεέ;

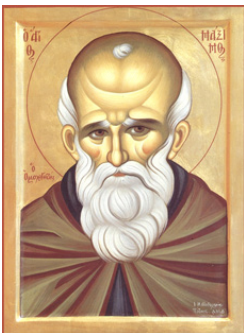
• **Διὰ νὰ δώσῃ εἰς ἡμᾶς εἰρήνην· διὰ νὰ εἰρηνοποιήσῃ ἡμᾶς πρῶτον** μετὸν Θεόν, **δεύτερον** μετὸς Ἀγγέλους, πρὸς τοὺς ὁποίους εἶχομεν μάχην· **τρίτον** μετὸς ὁμοφύλους ἡμῶν ἀνθρώπους, διότι καὶ πρὸς ἀλλήλους ἐμαχόμεθα· καὶ **τέταρτον** μετὸν ἑαυτὸν μας.

• Ἀδιάφορον δὲ εἶναι [χρησιμοποιεῖται χωρὶς διάκρισι, δὲν κυριολεκτεῖ] τὸ **«παρεχόμενον»**, καθότι ἡ ἀκριβεία ἀπῆτει νὰ γράφεται **«παρεξόμενον»**, ἐπειδὴ τὰ κινήσεως σημαντικὰ ῥήματα, ὅποῖον εἶναι καὶ τὸ «ἀπέστειλας», μετὰ μετοχῆς μέλλοντος χρόνου συντάσσονται, ἀντὶ τελικοῦ ἀπαρεμφάτου.

■ **Σημειοῦμεν δὲ ἐνταῦθα τὸν φοβερὸν λόγον, ὅπου λέγει ὁ θεῖος Μάξιμος, ὅτι ἂν καὶ ἐφιλίωσε καὶ εἰρήνευσεν ἡμᾶς μετὸν Πατέρα ὁ Υἱός, ἐν ὧσφ ὅμως δουλεύομεν εἰς τὰ πάθη καὶ τὸν διάβολον, εἰρήνην καὶ φιλίαν δὲν ἔχομεν μετὸν Θεόν· οὕτω γὰρ λέγει:**

• «Ἀδύνατόν ἐστι ἡμᾶς φιλιωθῆναι Θεῷ, διὰ τῶν παθῶν πρὸς Αὐτὸν στασιάζοντας (ἐφ' ὅσον ἐπαναστατοῦμε), καὶ τῷ πονηρῷ τυράννῳ καὶ φονευτῇ τῶν ψυχῶν διαβόλῳ διὰ κακίας δασμοφορεῖν (νὰ πληρώνουμε φόρο) ἀνεχομένους, μὴ πρότερον διόλου πολεμω-

θέντας (ἂν δὲν πολεμήσουμε) τῷ πονηρῷ· μέχρι γὰρ τότε Τούτου (τοῦ Θεοῦ) καθεστήκαμεν ἐχθροὶ καὶ πολέμοι, καὶ ἂν πιστῶν προσηγορίαν ἡμῖν αὐτοῖς περιπλάττωμεν (καὶ ἂς πλάθουμε), μέχρις οὔ πάθουσιν ἀτιμίας δουλεύειν βουλόμεθα. Καὶ οὐδὲν ὄφελος ἡμῖν ἐκ τῆς κατὰ κόσμον εἰρήνης λοιπὸν περιγενήσεται (καμμία ὠφέλεια δὲν θὰ ἔχομεν), τῆς ψυχῆς κακῶς διακειμένης, καὶ πρὸς τὸν ἴδιον Ποιητὴν στασιαζούσης (ἐφ'

ὅσον ἐπαναστατεῖ) καὶ ὑπὸ τὴν Αὐτοῦ Βασιλεί-
αν γενέσθαι οὐκ ἀνεχομένης» (Κεφ. μα' τῆς Γ' Ἑκα-
τοτ. τῶν Θεολογικῶν).

* * *

Ἐκ τῆς Ἐνσάρκου δὲ Παρουσίας τοῦ Υἱοῦ Σου,
ἀκολουθεῖ ὁ Μελωδός, ἡμεῖς τὰ πεπλανημένα
Ἔθνη ὠδηγήθημεν εἰς τὸ Φῶς τῆς γνώσεως τοῦ
Θεοῦ, ἦτοι τῆς Εὐσεβείας καὶ Πίστεως· διὰ τοῦτο
«ἐκ νυκτὸς ὀρθρίζοντες», ἦτοι ἀπὸ τὴν πλάνην
καὶ ἀσέβειαν ἐλθόντες εἰς τὴν Εὐσέβειαν, «δοξολογοῦμέν Σε, Φι-
λάνθρωπε» Κύριε.

Εἶπε δὲ τοῦτο, διὰ νὰ δείξη, ὅτι εἶναι πέμπτη Ὁδὴ ἡ παροῦσα,
τῆς ὁποίας ποιητὴς εἶναι ὁ Ἡσαΐας, εἰπών: «Ἐκ νυκτὸς ὀρθρίζει τὸ
πνεῦμα μου πρὸς Σὲ ὁ Θεός», ὡς προείρηται.

Ἐδῶ προτείνει μίαν ἀπορίαν ὁ τῶν Κανόνων ἐρμηνευτὴς Θεόδω-
ρος, λέγων:

• «Ἐπειδὴ ἡ ἀσέβεια εἶναι **νύκτα**, ἡ δὲ **εὐσέβεια**, ἐκ τοῦ ἐναντί-
ου, εἶναι **ἡμέρα**, διὰ τί ὁ Ἡσαΐας καὶ ὁ Μελωδός δὲν εἶπον, ὅτι ἐκ
νυκτὸς ἦλθον εἰς τὴν ἡμέραν, ἀλλ' εἰς τὸν ὄρθρον;».

Ταύτην λοιπὸν τὴν ἀπορίαν λύων αὐτός, λέγει:

• «Καθὼς εἰς μὲν τὴν **νύκτα** παντελῶς δὲν βλέπει ὁ ὀφθαλμός, εἰς
δὲ τὴν **ἡμέραν**, ἐκ τοῦ ἐναντίου, βλέπει καθαρῶς καὶ ἀπλανῶς, εἰς
δὲ τὸν ὄρθρον βλέπει μὲν ὀλίγον, οὐχὶ ὅμως καθαρῶς· **μέσον** γὰρ
εἶναι ὁ ὄρθρος τῆς νυκτὸς καὶ τῆς ἡμέρας, καὶ οὔτε πάντῃ σκοτει-
νός, ὡς ἡ **νύκτα**, οὔτε πάντῃ φωτεινός, ὡς ἡ **ἡμέρα**· τοιοῦτοτρόπως:
νύκτα μὲν σκοτεινὴ καὶ ἀσέληνος εἶναι ἡ **ἀσέβεια**, καὶ οἱ ἐν τῇ ἀσε-
βείᾳ εὐρισκόμενοι **ἡμέρα** δὲ ὀλόφωτος εἶναι ἡ **ἐν τῷ μέλλοντι αἰῶνι**
κατάστασις, καὶ ἡ τοῖς Ἁγίοις μέλλουσα ἀποκαλυφθῆναι **δόξα καὶ**
γνώσις τῶν Μυστηρίων· ὄρθρος δὲ εἶναι ἡ **ἐν τῷ παρόντι αἰῶνι**
τῶν εὐσεβῶν κατάστασις· ἐν ταύτῃ γὰρ οἱ εὐσεβεῖς καὶ Ἅγιοι εὐρι-
σκόμενοι, δὲν δύνανται νὰ θεωρήσουν τρανῶς καὶ καθαρῶς τὰ θεῖα
Μυστήρια, διότι ἐμποδίζονται ἀπὸ τὸ σκέπασμα τοῦ ὑλικοῦ τούτου
καὶ παχέος σώματος.

Διὰ τοῦτο, ὁ μὲν Παῦλος ἔγραφε πρὸς τοὺς Κορινθίους: «Βλέ-
πομεν ἄρτι δι' ἐσόπτρου καὶ ἐν αἰνίγματι, τότε δὲ πρόσωπον πρὸς
πρόσωπον· ἄρτι γινώσκω ἐκ μέρους, τότε δὲ ἐπιγνώσομαι καθὼς
καὶ ἐπεγνώσθην» (Α' Κορ. ιγ' 12)· ὁ δὲ Θεολόγος Γρηγόριος εἶπε: «Τὰ
ἐνταῦθα δευτέρας ἐλλάμψεως» καὶ ἀλλαχοῦ: «Ὡς ἂν καθαρῶς

ἐποπτεύωμεν τὴν μακαρίαν Τριάδα, Ἦς νῦν μετρίας δεδέγμεθα τὰς ἐμφάσεις» καὶ ἐν τῷ εἰς τὴν τοῦ Χριστοῦ Γέννησιν Λόγω: «Πείθει δέ με τὸ μέτριον ἐνταῦθα φέγγος τῆς ἀληθείας, λαμπρότητα Θεοῦ καὶ ἰδεῖν καὶ παθεῖν», ἐν τῷ μέλλοντι αἰῶνι, δηλαδή.

Εἰ δὲ καὶ ἀπορεῖ τινάς:

• πῶς [ὁμως] ὁ Παῦλος, γράφων πρὸς Ῥωμαίους, εἶπεν: «Αποθώμεθα τὰ ἔργα τοῦ σκότους, καὶ ἐνδυσώμεθα τὰ ὄπλα τοῦ φωτός: ὡς ἐν ἡμέρᾳ εὐσχημόνως περιπατήσωμεν» (Ῥωμ. ιγ 12-13);

Εἰς τοῦτο ἀποκρινόμεθα, ὅτι δὲν εἶπεν ὁ Παῦλος «ἐν ἡμέρᾳ», ἀλλὰ «ὡς ἐν ἡμέρᾳ»· τὸ δὲ «ὡς» ὁμοιωματικὸν εἶναι μόριον, καὶ δηλοῖ ὁμοίωμα ἡμέρας, καὶ ὄχι αὐτὴν τὴν ἡμέραν, καθὼς καὶ τὸ περὶ τοῦ Προφήτου Ἡλιοῦ εἰρημένον: «Ἀνελήφθη ὡς εἰς τὸν Οὐρανόν» [Δ' Βασιλ. β' 11], δηλοῖ ὅτι ἀνέβη, ὄχι εἰς τὸν Οὐρανόν, ἀλλὰ εἰς ὑψηλότερον τόπον τῆς γῆς.

Καὶ ὁ ὀρθρος λοιπὸν ἡμέρα μὲν δὲν εἶναι, ὡς ἡμέρα δὲ καὶ εἶναι καὶ λέγεται· καθότι καὶ αὐτὸς δίδει μὲν εἰς τὸν ὀφθαλμὸν νὰ βλέπη, ὄχι ὁμως καθαρῶς ὡς ἡ ἡμέρα, ἀλλὰ μὲ τρόπον **μεσαῖον** ὄντα τῆς ἡμέρας καὶ τῆς νυκτός, ὡς εἴπομεν.

